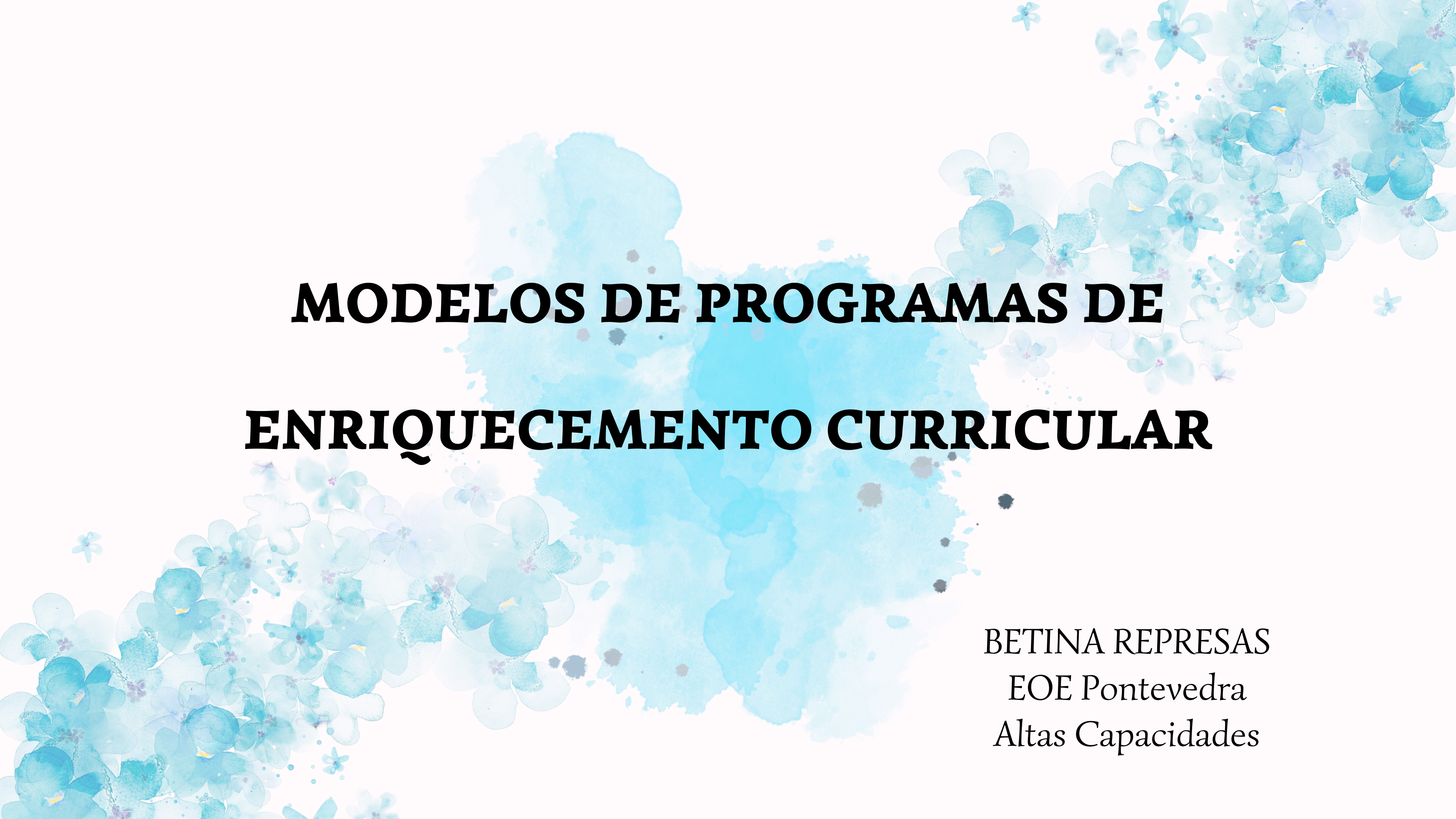

MODELOS DE PROGRAMAS DE ENRIQUECEMENTO CURRICULAR

BETINA REPRESAS
EOE Pontevedra
Altas Capacidades

Que funciona ben con este alumnado?

- Pensa nas accións que realizas na aula e que resultan exitosas.
- Pensa nas necesidades e fortalezas do alumnado con AACCC.
- Poden ser cousas pequenas pero efectivas.

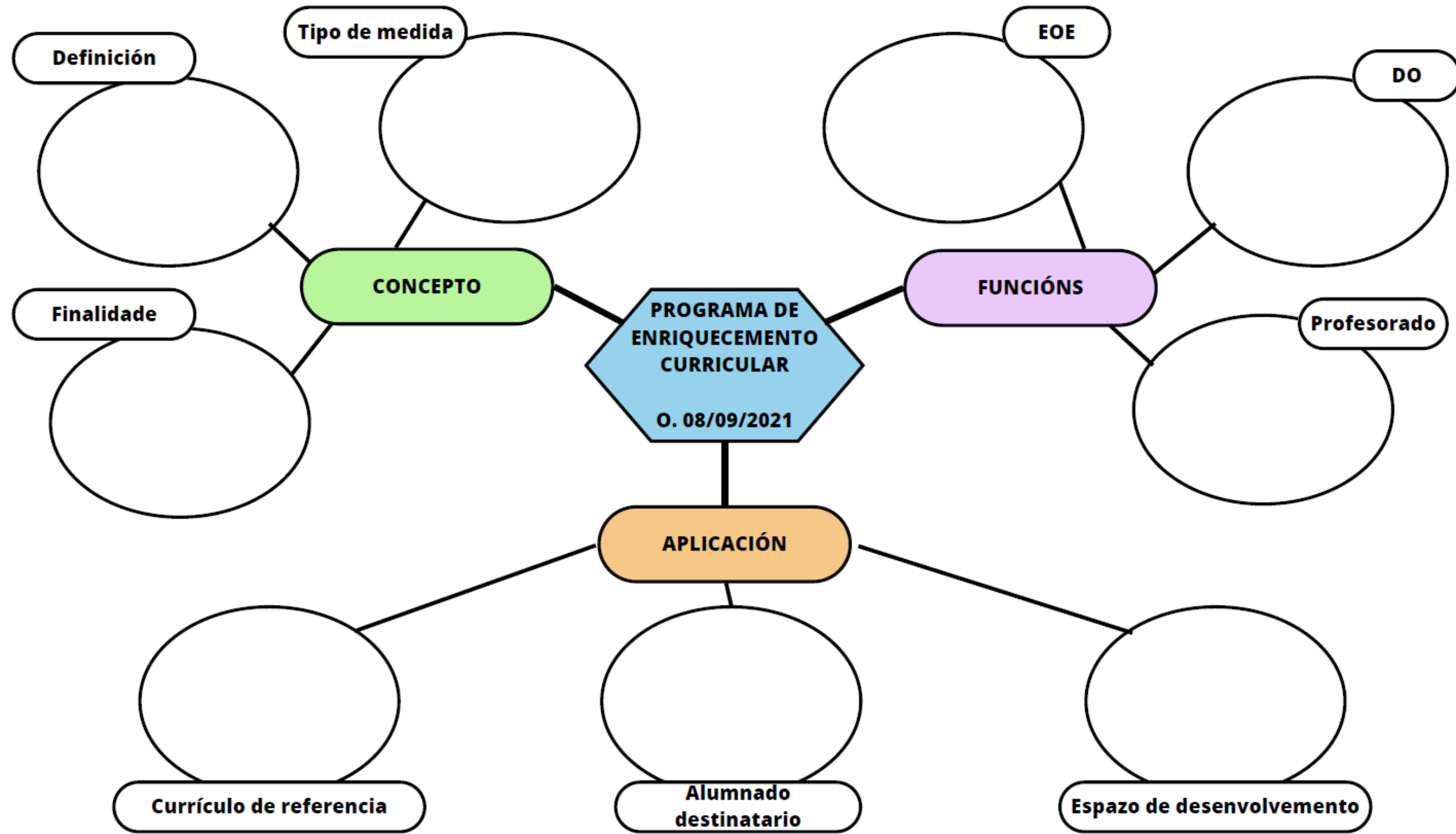
Se nada funciona, que cres que podería funcionar?

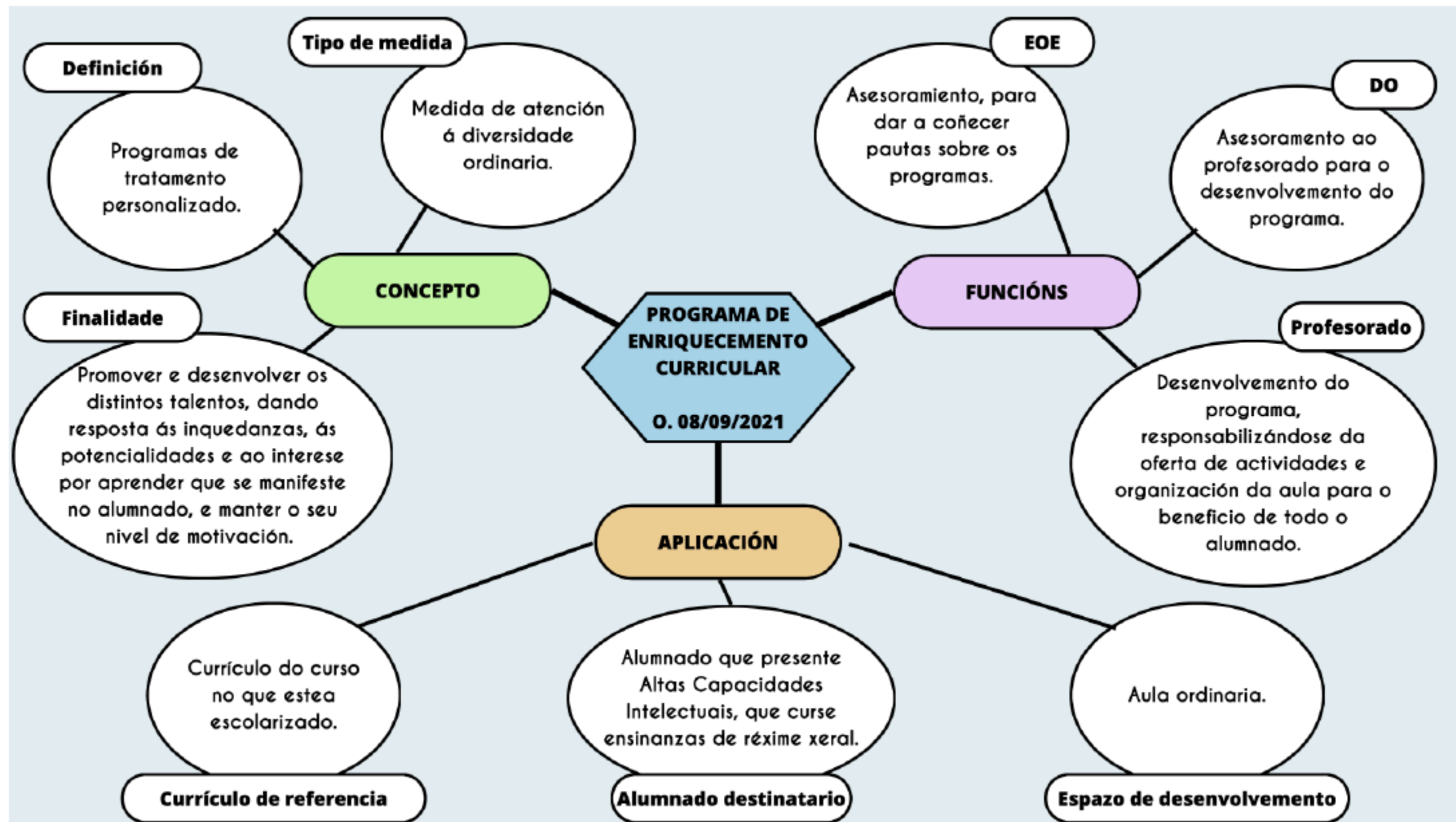

**Posta en común das
nosas ideas**

Programa de enriquecimiento curricular

Programa de enriquecimiento curricular

Enriquecemento nunha ou varias áreas/materias nas que amosa maior interese ou competencia.

Propostas do EOE

Estudo en profundidade dun contido, individual ou en equipo, con guía de traballo independente.

Investigación individual ou en parellas cun plan de xestión autónoma, asesoramento do equipo docente e seguimento da persoa mentora.

Organización dun proxecto para a aula seguindo o modelo de enriquecemento triádico (SEM).

Enriquecemento nunha ou varias áreas ou materias nas que amosa maior interese ou competencia.

Propostas do EOE

Estudo en profundidade dun contido, individual ou en equipo, con guía de traballo independente.

Investigación individual ou en parellas cun plan de xestión autónoma, asesoramento do equipo docente e seguimento da persoa mentora.

Organización dun proxecto para a aula seguindo o modelo de enriquecemento triádico (SEM).

Dimensións do enriquecemento

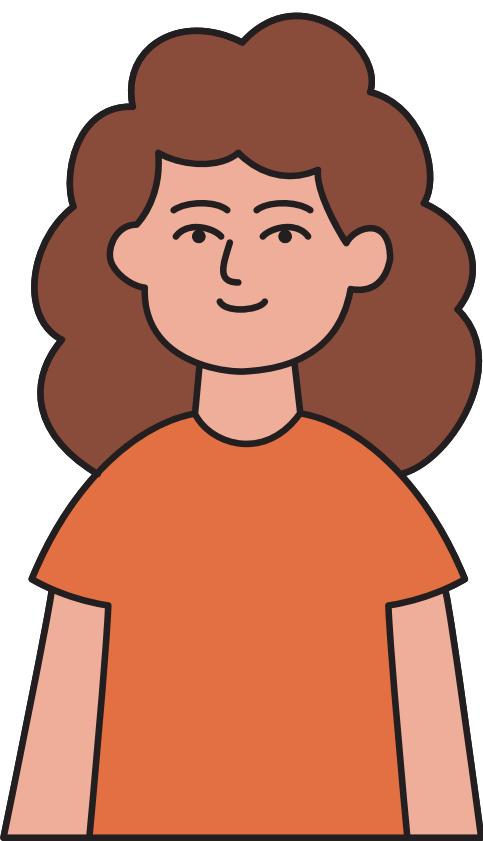
CONTIDO

PROCESO

PRODUTO

XESTIÓN DA AULA

ROL DOCENTE

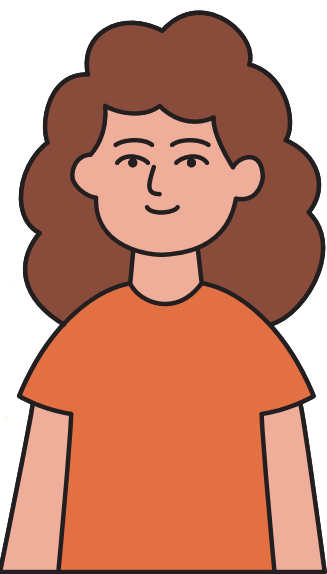

Dimensións do enriquecemento

PREGUNTAS GUÍA PARA ESTUDO

1. Define esta dimensión coas túas propias palabras.
2. Marca as estratexias e recursos que coñeces.
3. Marca as estratexias e recursos que empregas na túa aula de forma habitual.
4. Busca información sobre 2 recursos ou 2 estratexias que non coñeces (como mínimo).
5. Cal estratexia ou recurso novidoso quixeras empregar na túa aula agora?

Programa de enriquecemento curricular para cada área/materia

PROGRAMACIÓN DO ENRIQUECEMENTO		
Áreas/Materias		
Data de inicio		
Temporalización		
Desenvolvemento do programa		
ÁMBITOS DE DIFERENCIACIÓN	Contido	
	Proceso	
	Produto	
	Xestión da aula	
	Rol docente	

Avaliación e propostas de mellora		
Dificultades atopadas	Na aprendizaxe	
	No deseño	
	Na práctica docente	
Propostas de mellora	Na aprendizaxe	
	No deseño	
	Na práctica docente	

CONTIDO

Consiste en engadir máis profundidade aos contidos curriculares, fomentando o pensamento crítico, a creatividade e o razoamento científico.

Estratexias metodolóxicas e recursos

Ensinanza multinivel.

Tarefas abertas con múltiples posibilidades de solución.

Emprego de textos con diferentes formatos e niveis de complexidade cognitiva.

Transmisión de información a través de diferentes canles: visual, auditiva, táctil, multisensorial.

Fontes suplementarias para afondar no contido: biblioteca, aplicativos dixitais, recursos audiovisuais, persoas expertas...

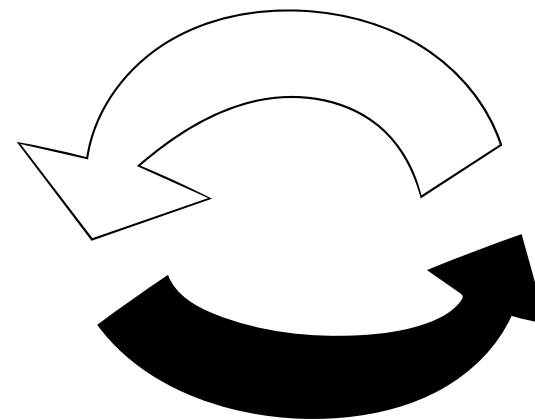
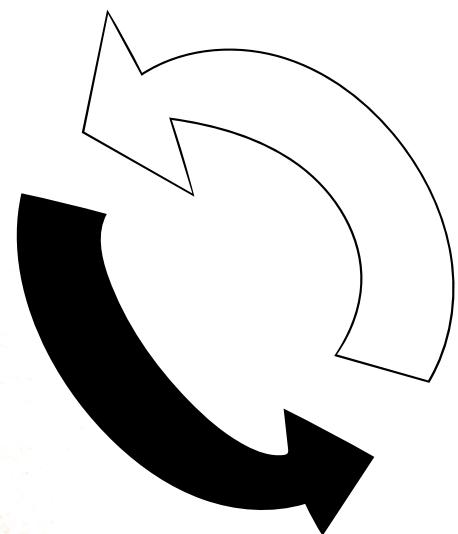
Emprego de recursos de organización e planificación da información: rutinas e destrezas de pensamento, organizadores gráficos, mapas mentais, esquemas...

PROCESO

Implica a combinación de diferentes estratexias de ensinanza e diferentes procedementos/técnicas e instrumentos de avaliación para permitir que o alumnado acade as aprendizaxes por múltiples camiños.

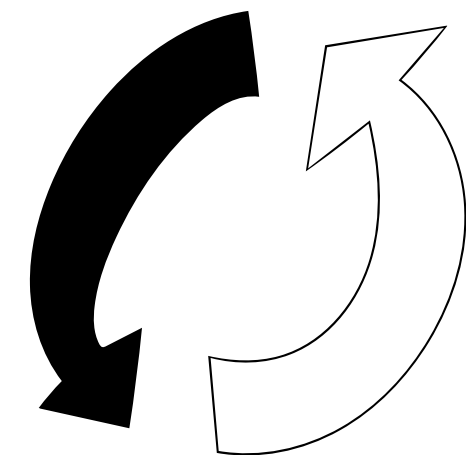
ENSINANZA

AVALIACIÓN

Estacións de aprendizaxe temáticas ou subdividindo contidos/procesos.
Simulacións con cambios de perspectivas/roles.
Método de resolución de casos prácticos.
Traballo por tarefas e proxectos.
Aprendizaxe servizo.
Paletas de intelixencias múltiples.
Paisaxes de aprendizaxe.
Caixas de aprendizaxe.
Investigacións científicas.
Autoavaliación, coavaliación e heteroavaliación.
Feedback o retroalimentación formativa.

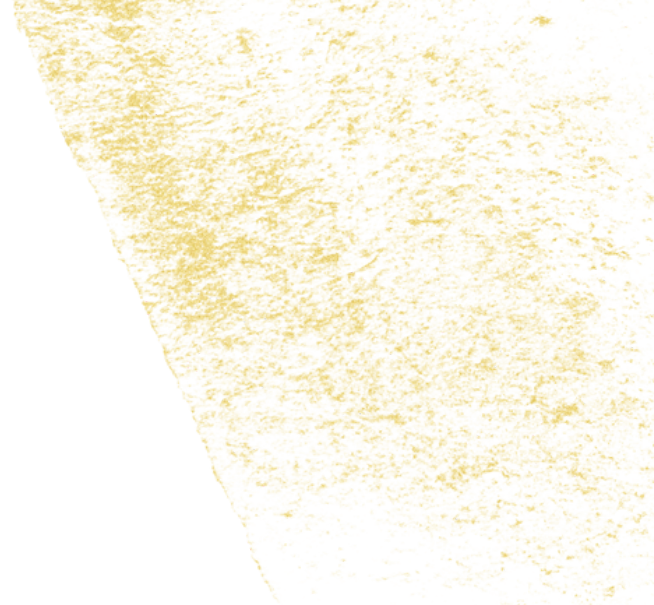
APRENDIZAXE

Programa enriquecemento curricular

PRODUTO

PRODUTO	Proporcionáanse diferentes opcións para que o alumnado poda dar evidencias da súa aprendizaxe. Permite múltiples formas de expresión por parte do alumnado.	Produtos escritos: carta, biografía, ensaio, informe, resumo, infografía, noticia, póster, guión teatral ou de cine, cómic, cuestionario, enquisa, etc. Produtos para presentacións orais: conferencia, mesa redonda, debate, obra de teatro, programa de radio ou TV, Pechakucha, xogos de oratoria, etc. Produtos tecnolóxicos: sitio web, webquest, blog, wiki, aplicativos dixitais (animacións, programación, deseño gráfico, fotografía, edición de vídeo, gravación de voz) Produtos manipulativos: debuxo, pintura, escultura, maqueta, collage, plastilina, LEGO...
----------------	---	--

**Cantos produtos elabora o teu
alumnado nas túas clases?
Cales poderías empregar?**

ORGANIZACIÓN E XESTIÓN DE AULA

ORGANIZACIÓN XESTIÓN DE AULA

A aula debe modificarse para adaptarse ao grupo e á tarefa. No traballo escolar promóvese a autonomía do alumnado, o que aumenta a motivación.

Ambiente físico: luz, cores, materiais, estrutura, ruído.

Flexibilidade nos espazos: recunchos de tránsito libre, espazos con materiais específicos ou con obxectivos definidos, estacións de traballo.

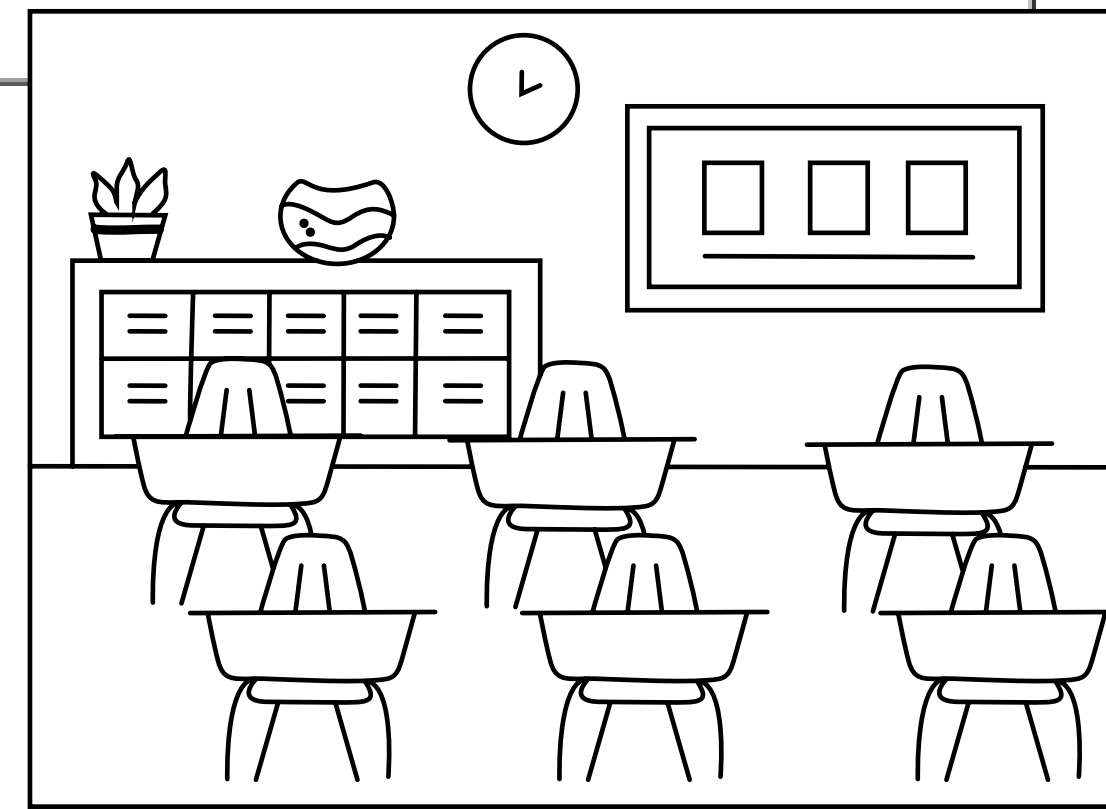
Flexibilidade nos tempos: diferentes secuencias de actividades con delimitación temporal variable.

Coidado do clima emocional da aula: dinámicas de cohesión, xogos cooperativos, círculos de diálogo.

Combinación de diferentes agrupamentos: individual, parellas, equipos reducidos, gran grupo (grupo clase).

Equipos homoxéneos ou heteroxéneos segundo o obxectivo da actividade ou necesidades do alumnado.

Titoría entre iguais.

Programa enriquecemento curricular

ROL DOCENTE

ROL DOCENTE

O profesorado abandona o rol tradicional de transmisión de contidos e de control do proceso. Acompaña ao alumnado na construción das aprendizaxes, respectando os seus ritmos e preferencias.

Combinar diferentes graos de autonomía, dende a aprendizaxe autónoma do alumnado (con guía de traballo independente facilitada) ata a aprendizaxe guiada estruturada en diferentes pasos/niveis.
Prover de recursos ao alumnado, dando opcións para elixir os máis axeitados ao seu estilo de aprendizaxe.
Compartir co alumnado os nosos intereses, experiencias e fortalezas persoais.
Modelar actitudes e condutas na convivencia na aula.

Propostas do EOE

Enriquecemento nunha ou varias áreas/materias nas que amosa maior interese ou competencia.

Estudo en profundidade dun contido, individual ou en equipo, con guía de traballo independente.

Investigación individual ou en parellas cun plan de xestión autónoma, asesoramento do equipo docente e seguimento da persoa mentora.

Organización dun proxecto para a aula seguindo o modelo de enriquecemento triádico (SEM).

Guía de traballo independente

Enumera as habilidades do alumnado que estamos traballando con esta guía.

Que adaptarías para o teu nivel educativo e/ou materia?

Beneficios do emprego da guía para alumnado con AACCC.

Posibles dificultades no emprego da guía.

Guía de traballo independente

Con todo o grupo-clase.

Individual, parellas ou equipos.

Decidir equipos homoxéneos ou heteroxéneos segundo diferentes variables: intereses, competencia curricular, estilos de expresión.

Para atender a diversidade: fontes de información de complexidade diferente, opción de elixir entre variedade de organizadores gráficos e produtos, tarefas obrigatorias e opcionais (para regulación do tempo de traballo).

Propostas do EOE

● Enriquecemento nunha ou varias áreas/materias nas que amosa maior interese ou competencia.

● Estudo en profundidade dun contido, individual ou en equipo, con guía de traballo independente.

● **Investigación individual ou en parellas cun plan de xestión autónoma, asesoramento do equipo docente e seguimento da persoa mentora.**

● Organización dun proxecto para a aula seguindo o modelo de enriquecemento triádico (SEM).

Plan de xestión de proxecto autónomo

PLAN DE XESTIÓN PARA INVESTIGACIÓNS INDIVIDUAIS E DE PEQUENOS GRUPOS

Alumnado participante	
Curso / Centro	
Profesorado participante	
Data inicio	
Data finalización	
Seguimientos	

1. ÁREAS XERAIS DE ESTUDO /MATERIAS (marcar as que correspondan):

Linguas /Humanidades	Desenvolvemento emocional e social
Ciencias sociais	Música
Matemáticas	Artes plásticas
Ciencias naturais	Outras (especificar):

2. ÁREA ESPECÍFICA DE ESTUDO

Breve descripción da problemática a investigar. Cales son os obxectivos da investigación?

3. PERSOAS DESTINATARIAS (Audiencia)

Que persoas ou grupos estarán máis interesados nos resultados? Enumera os grupos organizados (clubs, sociedades, equipos) a nivel local, rexional, estatal,...

4. PRODUTO(S) E CANLES DE EXPRESIÓN PREVISTOS

Que forma(s) tomará o produto final? Como, cando e onde se comunicarán os resultados da investigación? Que medio de expresión (prensa, conferencias, exposición, etc.) son normalmente utilizados polas persoas profesionais neste campo?

5. POSTA EN MARCHA

Cales son os primeiros pasos que se deben tomar para iniciar esta investigación? Que tipos de información ou datos se necesitarán para resolver a problemática? Se se necesitan "datos en bruto", como se poden recompilar, clasificar e presentar? Se se pensa utilizar información ou datos previamente categorizados, onde se atopan e como se poden obter?

6. RECURSOS METODOLÓXICOS E ACTIVIDADES

Guías prácticas que están dispoñibles nesta área de estudo. Calquera outro recurso (películas, coleccións, exposicións, etc.) e equipos especiais (p.e. cámara, gravadora, cuestionarios, etc.)

Plan de xestión de proxecto autónomo

ASESORAMENTO:
equipo docente

SEGUIMIENTO:
persoa mentora

Formulario de avaliación do produto do alumnado

(Adaptado de Renzulli e Reis no *Modelo de enriquecemento para toda la escuela*, 1997)

Docente que cumprimenta o formulario de avaliación:

Factor	Valoración*
1. Declaración inicial do propósito xeral e das metas da investigación	
2. Enfoque axeitado do problema/tema a investigar	
3. Idoneidade dos recursos empregados	
4. Diversidade dos recursos empregados	
5. Secuencia lóxica das actividades deseñadas e realizadas	
6. Orientación cara á acción	
7. Adecuación do produto final ás persoas destinatarias (audiencia)	
8. Actitude de respecto coas persoas coas que mantivo relación	
9. Avaliación xeral	
9.1. Orixinalidade da idea	
9.2. Obxectivos logrados	
9.3. Familiaridade avanzada co tema	
9.4. Calidade do/s produto/s elaborados	
9.5. Coidado e atención ao detalle	
9.6. Tempo, esforzo, enerxía	
9.7. Contribución orixinal	

Comentarios:

***Escala de valoración:**

Factores 1-8:

4= En gran medida

3= En certo modo

2= De forma limitada

1= De forma moi limitada

Factores 9.1.-9.7.:

4= Extraordinario

3= Por encima da media

2= Aceptable

1= Por debaixo da media

Plan de xestión de proxecto autónomo

Para alumnado de perfil académico e investigador.

Individual ou en parellas. Na aula e na casa.

Dar moita liberdade na elección do tema, das fontes de información e no formato final do produto final e da exposición.

Ser moi esixente coa secuencia de actividades e a temporalización: cumprimento dos compromisos, das datas de entrega e das sesións de asesoramento e seguimento.

● Enriquecemento nunha ou varias materias nas que amosa maior interese ou competencia.

● Estudo en profundidade dun tema de interese dentro dunha materia, individual ou en equipo, con guía de traballo independente.

● Investigación individual ou en parellas cun plan de xestión autónoma, asesoramento do equipo docente e seguimento da persoa mentora.

Propostas do EOE

● **Organización dun proxecto para a aula seguindo o modelo de enriquecemento triádico: actividades tipo I, II e III.**

SEM: Schoolwide Enrichment Model

PROGRAMA DE ENRIQUECEMENTO		
Áreas/Materias		
Data de inicio		
Temporalización		
Desenvolvemento do programa		
SEM	Tipo I	Actividades exploratorias de carácter xeral: visita de persoas expertas ao centro, realización dunha saída (museo, exposición, teatro, etc.), participación nun obradoiro dentro ou fóra do centro, presentación dun problema real no centro ou na comunidade, necesidade de resolver unha situación problemática, necesidade de ofrecer un servizo...
	Tipo II	Actividades de adestramento no grupo-clase de forma individual ou en equipos cooperativos heteroxéneos: - Destrezas de pensamento cognitivo: cultura do pensamento, rutinas e destrezas de pensamento, organizadores gráficos - Destrezas dos procesos afectivos e desenvolvemento da personalidade: aprendizaxe cooperativa, prácticas restaurativas, aprendizaxe dialóxica - Destrezas de aprender a aprender: estacións de aprendizaxe, organizadores gráficos, hetero, co e autoavaliación, metacognición - Destrezas de investigación avanzada: método científico (observación, análise, experimentación, xustificación), aprendizaxe baseada en proxectos, aprendizaxe baseada en problemas, aprendizaxe servizo, obradoiros - Destrezas de comunicación (oral, escrita e visual): oratoria, visual thinking, expresión escrita, artes gráficas
	Tipo III	Investigacións individuais, en parellas ou en pequeno grupo sobre problemas reais: produtos socialmente relevantes para unha audiencia real e como solución a situacións-problema ou necesidades sociais
Avaliación e propostas de mellora		
Dificultades atopadas	Na aprendizaxe	
	No deseño	
	Na práctica docente	
Propostas de mellora	Na aprendizaxe	
	No deseño	
	Na práctica docente	

PROXECTO deseñado
segundo o
MODELO DE
ENRIQUECEMENTO
TRIÁDICO de
Renzulli e Reis

MODELO DE ENRIQUECEMENTO TRIÁDICO

Renzulli e Reis

ACTIVIDADES TIPO I

Motivación - Exposición a novos estímulos

ACTIVIDADES TIPO II

Destrezas: pensamento crítico, creatividade, intelixencia emocional, comunicación oral e escrita, estratexias para aprender a aprender...

ACTIVIDADES TIPO III

Investigacións: produto final socialmente relevante e audiencia real

Proxecto con Modelo triádico

Actividades tipo I
Para todo o grupo-clase.

Actividades tipo II
Son as mesmas para toda a aula organizada en equipos heteroxéneos segundo a competencia curricular para facilitar a axuda mutua.
Relacionadas cos contidos curriculares das materias.
Exercicios e actividades deseñadas polo profesorado.

Actividades tipo III
Son diferentes para cada alumno/a ou parella ou pequeno equipo.
Agrupamento por intereses ou talentos.
Liberdade para elixir formatos de tarefas.

**Pensa unha actividade de tipo I e unha
actividade de tipo III para un proxecto
dentro do teu nivel educativo ou materia.**

**Consulta ao teu
equipo**

**Compartir e mellorar as
nosas ideas**

Cales deberían ser os primeiros pasos nun centro para enriquecer o currículo para todo o alumnado?

Traballo en equipo

**Posta en común das
nosas ideas**

TALENTO

“A sociedade no seu conxunto reclama un sistema educativo moderno, menos ríxido, máis aberto, mulilingüe e cosmopolita, que desenvolva todo o **potencial** e o **talento** do alumnado...”

Decreto de currículo en Galicia: D.156/2022 para ESO

TALENTO

“Necesítase un sistema educativo e unha sociedade que promovan o desenvolvemento de todos os **talentos** de cada alumna e de cada alumno...”

Orde do 8 de setembro de 2021.
Preámbulo.

TALENTO

“Todas as persoas teñen **aptitudes** nas que destacan máis que noutras. É labor do sistema educativo identificar as **habilidades** ou **competencias** do alumnado, non só as de tipo instrutivo, pois na protección e na promoción dos **talentos** de todas e de todos aséntase unha gran parte da inclusión educativa e do desenvolvemento persoal.”

Orde do 8 de setembro de 2021. Art.96.

TALENTO

Cambio de paradigma do “NON É CAPAZ” ao “É CAPAZ”

Orde do 8 de setembro de 2021. Art.97.

Implica partir da base de que **todo** o alumnado ten **fortalezas** que como docentes debemos coñecer e promover.

Portafolio do talento

Portafolio do talento do/a alumno/a	Rendemento académico	<i>Nivel de competencia curricular a nivel xeral: moi alto- alto- medio-alto -medio baixo- moi baixo. Indicar se hai diferenza significativa entre diferentes áreas/materias</i>
	Recepción información	<i>Estilo predominante para a recepción de información e construción de aprendizaxes: guías escritas, explicacións orais, vídeos tutoriais, podcasts, etc.</i>
	Forma de expresión	<i>Estilo predominante para a transmisión das aprendizaxes acadadas: escrito, oral, manipulativo, artístico, dramatización, gráfico/visual</i>
	Intereses	<i>Áreas de interese dentro e fóra do ámbito educativo</i>
	Agrupamento	<i>Estilo predominante na estrutura e organización do momento de aprendizaxe: individual, en parellas, en equipo homoxéneo ou heteroxéneo, en gran grupo.</i>
	Grao de autonomía	<i>Estudo independente, proxectos de investigación, experimentación con guía escrita, estudo guiado por unha persoa adulta ou por un igual...</i>
	Interaccións cos pares	<i>Breve descrición da relación do/a alumno/a cos pares na aula e noutros momentos: comedor, transporte, recreos...</i>
	Interaccións profesorado	<i>Breve descrición da relación do/a alumno/a co profesorado. Relacionar co estilo docente.</i>

Perfil de aula baseado no SEM (modelo de enriquecemento curricular para toda a escola) e no **DUA** (Deseño Universal da Aprendizaxe).

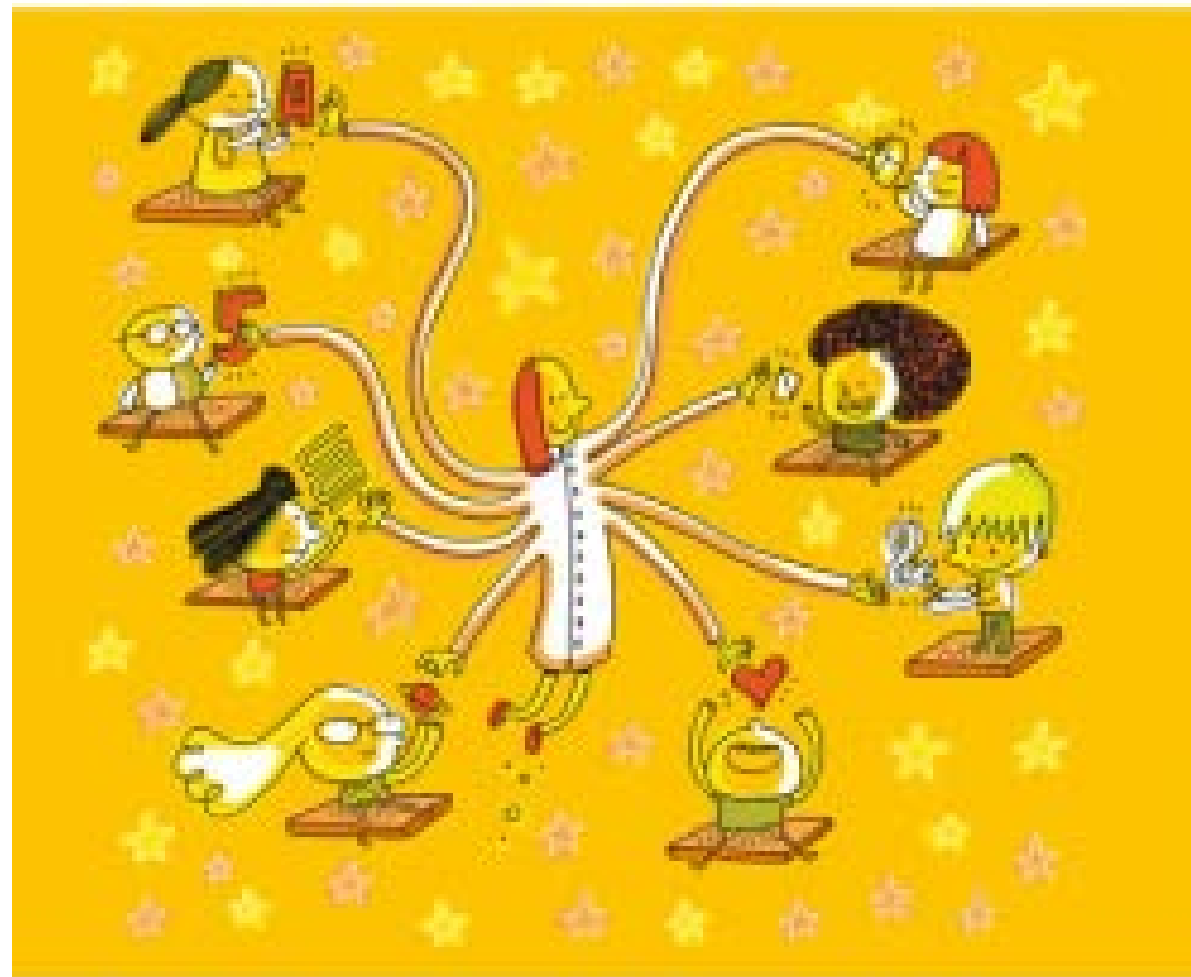
CURSO 20 -20		ETAPA:		CURSO:		TITOR/A:	
ALUMNADO	Rendemento académico	Recepción da información	Forma de expresión	Intereses	Agrupamentos	Grao de autonomía	Observacións
Transcribir o nome de cada alumno/a en cada fila	Nivel de competencia curricular xeral en todas as áreas ou materias. Indicar se hai moita diferenza entre áreas/materias. -Moi alto -Alto -Medio alto -Medio baixo -Baixo -Moi baixo	Cal é o canle que adoita empregar para recibir información? De que forma recibe máis información? Que tipo de información comprende mellor ou máis facilmente ou máis rápido? -Oral -Visual -Escrita -Audio-visual	Cal é o estilo de expresión preferido? Como prefire evidenciar o que aprende? Como lle resulta máis doado expresar o que aprende? -Escrita -Gráfica (debuxo, esquemas) -Manipulativa (construción, modelaxe) -Oral -Multimodal	Indagar por intereses dentro e fóra da escola relacionados con diferentes ámbitos de coñecemento ou campos profesionais. Indagar sobre actividades no tempo libre. Indagar sobre tipos de revistas, libros, películas que coñecen y valoran. Indagar sobre personaxes que idealizan.	Como traballa mellor? -Gran grupo (grupo-clase) -Equipos cooperativos heteroxéneos -Equipos homoxéneos por intereses -Equipos homoxéneos por competencia curricular -Parellas -Individual	Como está máis cómodo/a traballando? -Traballo autónomo sen instrucións -Guía de traballo independente -Traballo guiado polo profesorado -Traballo guiado por outros/as compañeiros/as -Tarefas pechadas cunha única resposta -Tarefas abertas con múltiples solucións	Datos sobre personalidade, actitude ante tarefas, relación co profesorado, interaccións na aula cos pares, reaccións habituais, aspectos para mellorar, rol no grupo ou nos equipos, talentos, dificultades, grao de participación na aula ou no equipo, ritmo de aprendizaxe, etc.
1							
2							
3							
4							

BIBLIOGRAFÍA

ROSABEL RODRÍGUEZ, ROCÍO SALAS Y GUILLERMO LLADO

Aprender todos juntos es posible

ESTRATEGIA DE PROGRAMACIÓN
MULTINIVEL

SANTILLANA ACTIVA

MARÍA JOSÉ DÍAZ AGUADO

El aprendizaje cooperativo

DE LA TEORÍA A LA PRÁCTICA

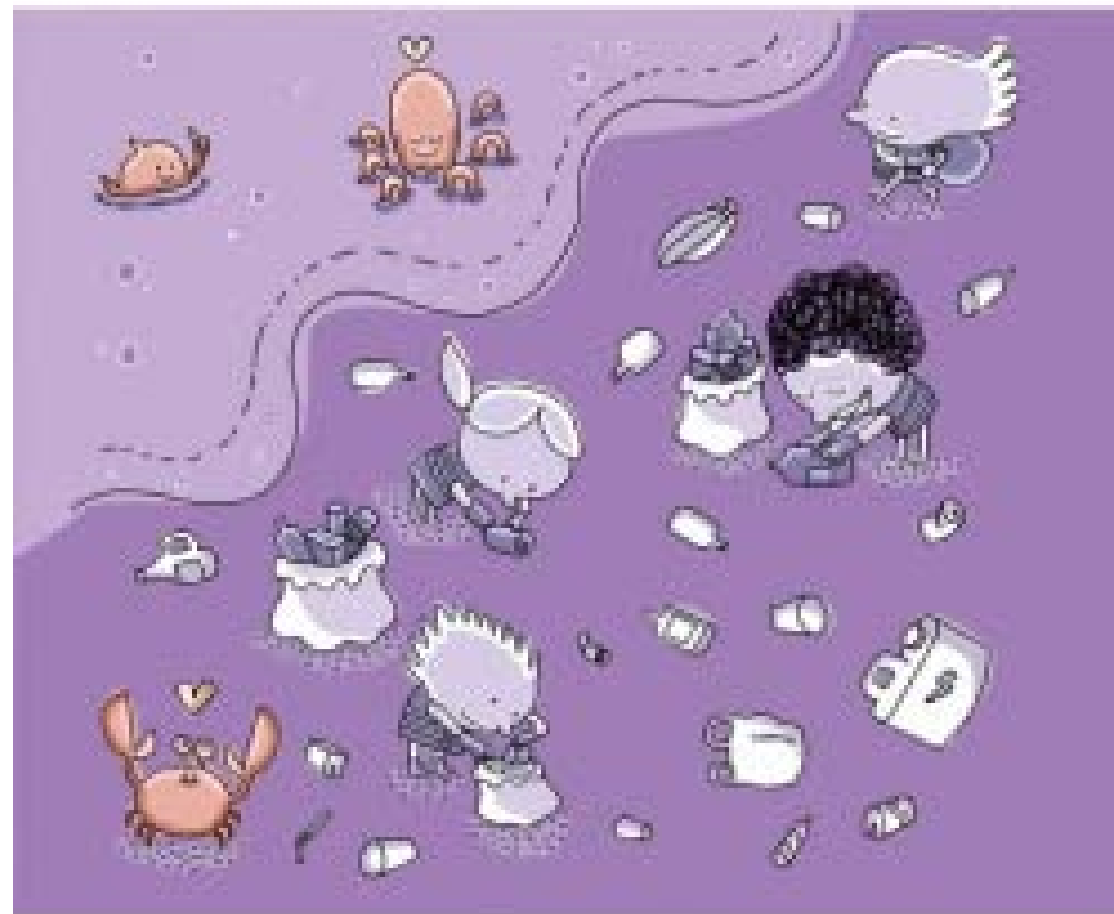
SANTILLANA ACTIVA

BIBLIOGRAFÍA

ROSER BATLLÉ

Aprendizaje-servicio

COMPROMISO SOCIAL EN ACCIÓN

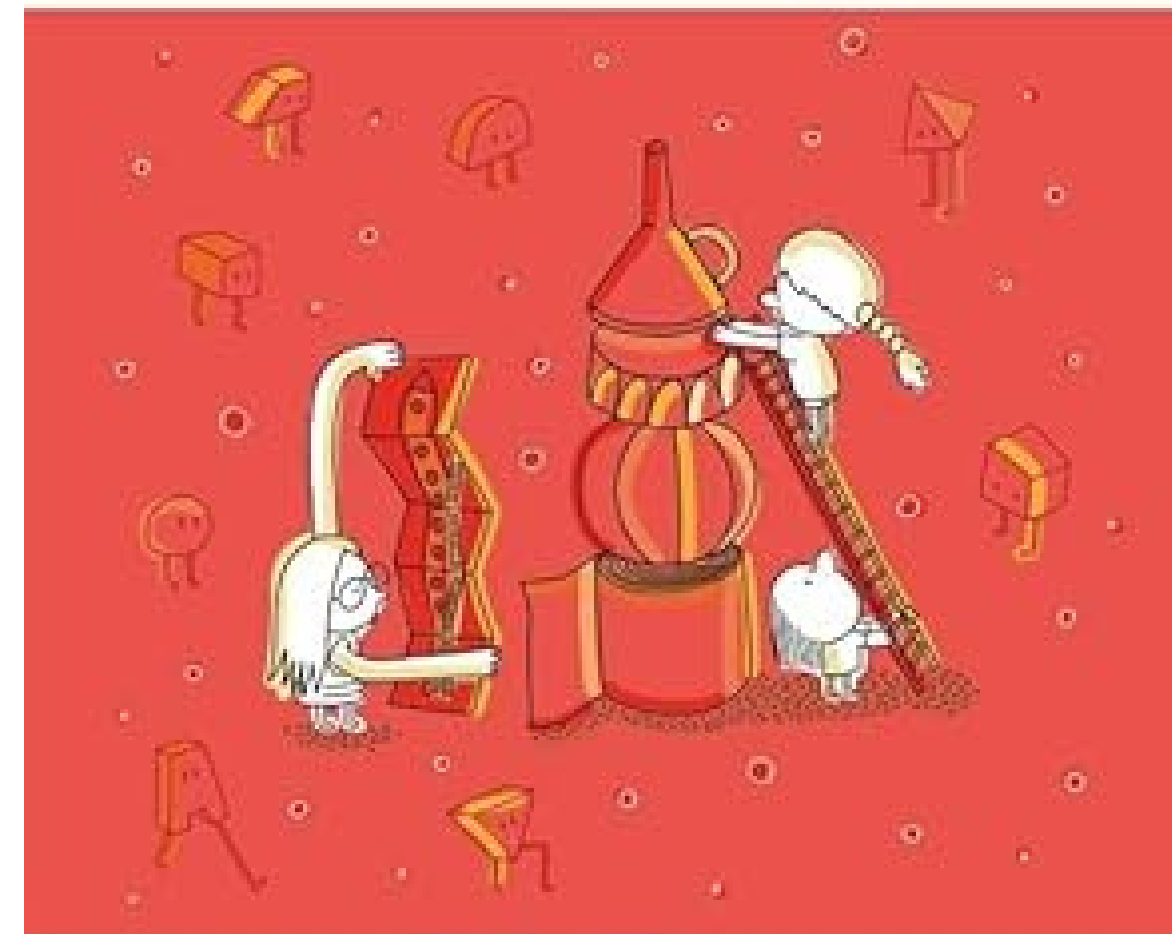

SANTILLANA ACTIVA

MAR MARTÍN MURGA

El trabajo por proyectos

UNA VÍA PARA
EL APRENDIZAJE ACTIVO

SANTILLANA ACTIVA

WEBGRAFÍA

Buscar...

Bloomania.es

"El pensamiento es básicamente invisible. [...] En la mayoría de los casos el pensamiento permanece bajo el capó, dentro del maravilloso motor de nuestra mente. [...] Afortunadamente, ni el pensamiento, ni las oportunidades para pensar, necesariamente deben ser invisibles como frecuentemente lo son. Como educadores, podemos trabajar para lograr hacer el pensamiento mucho más visible de lo que suele ser en el aula. Cuando así lo hacemos, estamos ofreciendo a los estudiantes más oportunidades desde donde construir y aprender." (David Perkins)

TAXONOMÍA DE BLOOM

APRENDIZAJE COOPERATIVO

CULTURA DEL PENSAMIENTO

COMPRENSIÓN LECTORA

EVALUACIÓN FORMATIVA

CULTURA DEL ERROR

WEBGRAFÍA

PROJECT ZERO

HARVARD
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION

SUPPORT PZ'S REACH

[About](#)

[Topics](#)

[Projects](#)

[Resources](#)

[Professional Development](#)

[PZ News](#)

SHARE THIS PAGE

/ [HOME](#) » PZ'S THINKING ROUTINES TOOLBOX

PZ's Thinking Routines Toolbox

Thinking Routines invite learners of any age to be close observers, organize their ideas, to reason carefully, and to reflect on how they are making sense of things.

BLOGS E RRSS

Coral Elizondo
ESPACIO EDUCATIVO

Antonio Márquez
SI ES POR EL MAESTRO...

José Blas García
TRANSFORMAR LA ESCUELA

Autoavaliación

**START
STOP
CONTINUE**

- **Que començarás a facer?**
- **Que deixarás de facer?**
- **Que seguirás facendo?**

Avaliación da sesión

PALABRAS ALEATORIAS (De Bono)

- Receita

- Discurso político

- Publicidade

GRAZAS!!!

BETINA REPRESAS
betinarepresas@edu.xunta.gal
EOE Pontevedra
Altas Capacidades